

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Fél évre 3 " — "
 Negyed évre 1 " — "
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 olcsón közlünk. — Kincstári bé-
 lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
 hova a fizetési pénzek, hirdetés-
 kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamlások intézendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

Az országos rabbigyűlés.*)

Nagyvárad, okt. 19.

Ha a kongresszusi alapon álló rabbik országos gyűlésének határozatait megtámadom, kétségtelen, hogy támadásomat senki sem fogja antiszemitizmusból származottnak tekinteni, mert magam is zsidó vagyok. Pedig az antiszemitizmus nem azért áll távol tőlem, mert zsidó szülőktől származom, hanem mert az antiszemitizmust az emberi ész korlátoltságának tartom. Szerintem zsidónak születni ép oly kevésbé bűn, mint nem érdem keresztyén szülők gyermeke lenni. A születést természeti törvény okozza és balga az, ki természeti törvény által okozottat az okozat érdemének tartja, vagy bűnéül rója fel.

Nem tehát mint antiszemita, hanem mint szemita támadom meg a rabbik határozatát és nem habozom bevallani, hogy ha az országos rabbigyűlés által hozott határozatok a zsidó vallás lényegéből folynának, egy pillanatig sem haboznék kilépni oly felekezetből, mely a türelmetlenséget és illiberálizmust tartja vallása alapkövének.

Csak hogy ezt nem tartom, sőt egyáltalán nem ismerem oly kulturvallást, mely lényegében türelmetlen és illiberális lenne. Legfeljebb csak azon egy tényt ismerem be, hogy a vallási türelmet és liberálizmust bizonyos érdekekből, bizonyos követők úgy, mint a rabbi urak türelmetlenül és illiberálisan gyakorolják.

Nézzük tehát, mit is határoztak a tisztelt vagy tisztelendő rabbi urak?

Mindenekelőtt kimondták, hogy a hazai törvények azon rendelkezése, hogy az egyházi esketés csak a polgári után végezhető, a vallás szempontjából kötelező.

A „Magyar Hirlap“ ezen határozat miatt valóságos hozsánát zeng, mert e határozattal annak hangsúlyozását látja,

*) E cikket nagyérdemű szerzője, a nagyváradi zsidóság egyik vezéralakja küldte be lapunknak s mi azt annál inkább sietünk közölni, mert illetékes helyről, egy művelt magyar zsidó részéről látjuk megerősítve azt a kárhözvontó véleményünket, melyet a budapesti rabbikongresszus általunk is ismertetett szűkebbül határozatáról mondanunk kellett. Érdekos, hogy a „Katholikus Autonomia“ c. szabadelvű kat. lap, mely az egyházpolitikai reformoknak meleg szószólója volt, pártfogásába veszi a rabbik határozatát, mert „a rabbik tudják, hogy az ilyen házasságot tiltja a vallás törvénye, és a rabbik első sorban arra hivatják, hogy a vallás-erkölcsi törvényeknek szerezenek érvényt s ne hódoljanak a divatos áramlatoknak.“ Ej, ej „Kath. Autonomia“, — hát akkor hogy ítélhette el ön a kat. papokat azért, mert ellenszegültek a polgári házasság „divatos áramlatának.“ Hisz a polgári házasságot egyenesen tiltja a kat. egyház, mert szerinte szentség, a zsidó tanók szerint nem. S mi lesz a zsidó vallási és az állami házassági törvények összeütközése esetén, mert hisz a rabbigyűlés az elsőket is teljes érvényükben fenntartotta? Mi lesz, ha az özvegy nő sógora a családát, az államilag érvényesen felváltott nő férje a getet nem akarja kiadni? Szerk.

hogy a rabbik magukat a törvény betartására nem a büntetés félelméből, hanem vallási szempontból kötelezik.

De a „Magyar Hirlap“-nak nem feltűnő-e, hogy a rabbigyűlés a házassági államtörvények csak azon egyetlen szakaszát deklarálta a vallás törvényének, melynek megszegését a törvény nemcsak büntetéssel, hanem még semmisséggel is sújtja?

Nekem ez nagyon feltűnő és azért szerintem e határozat nem jelent egyebet, mint hogy a t. rabbi urak az ismeretes mondást, hogy a szükség törvényt ront, oda variálták, hogy a szükség vallási törvényt csinál.

Mi értelme is van annak, hogy a házassági államtörvény rendelkezéséből csak azon egyet nyilvánítsák vallási törvénynek, melyet az államtörvény áthágni, vagy félretenni nem enged? Semmi, az ép annyi, mint egy másik felekezet papjának kijelentése, hogy a törvény ezen rendelkezése a vallás legmélyebb megsértésének tekintendő, de mert áthágni, vagy félre tenni nem lehet, a hiveket ök sem fogják addig egyházilag esketni, míg a polgári esketés meg nem történt.

A kiindulási pont más, az eredmény egy. A rabbi urak csak alázatosabb köntöst vettek fel, mint a hecc-káplánok. Lupus pilum mutat, non mentem.

Ha a t. rabbi urak azt akarták volna kimutatni, hogy államtörvény rendelkezése vallástörvényt képez, kimondaniok kellett volna, hogy a magyar zsidóság házasságjogát az 1894: XXXI. t.-c. szabályozza és annak minden rendelkezése vallástörvény. De kiszakítani e törvényből azon egyetlenegy szakaszt, melynek félretételét a törvény meg nem engedi és ezen egyetlenegy szakaszt a vallás rendelkezésének minősíteni, azt mutatja, hogy a t. rabbi urak hiveiket korlátoztak tartják.

Mert hogy a t. rabbi urak mennyire nem tisztelik a törvényes állapotokat, kitűnik második határozatukból, melyben kimondják, hogy a vegyes házasságot, jóllehet annak érvényét polgári vonatkozásaiban teljesen elismerik (oh be kegyesek!), sem áldással, sem esketéssel, sem más vallási szertartással meg nem szentesítik.

No hiszen azért kár volt teológiát végzett rabbiknak országos gyűlésre összejönni. Hisz, ha akármelyik, még a teológia szót sem ismerő falusi zug csodarábbinál kérdést tesznek, orthodoxusabb felfogásu feleletet nem kaphattak volna.

Igazán mondom, hogy e határozat olvasásánál a szegyenpir fut arcomba, ha azt a helvét és ágostai lelkészek által

hozott ellenkező határozattal összehasonlítom.

Csak egy a szerencse és ez, hogy a rabbi urak határozhattak, a mi nekik tetszett, de a hozott határozatokból kitűnő türelmetlenség és illiberálizmus vádját a zsidóság felvilágosodott laikus hivei maguktól elutasítják. S ez igen fontos, mert a zsidó vallás lényegéhez nem tartozik, hogy az Ur szavát a pap van hivatva magyarázni, sőt ellenkezőleg a magyarázat hivatottsága a felekezet minden tagját megilleti és hogy ki van kiválasztva, azt csak az isteni szikra, az ész döntheti el.

Hisszük különben, hogy a hitközségek, mint most már egyedül a hitközségi hovatartozás szempontjából vezető anyakönyvek birtokosai, félreteendik a rabbigyűlés határozatait és nem fognak lépre menni a határozatok közzé felvett azon rendelkezésnek, hogy a rabbik díjtalanul végezzék az anyakönyvi teendőket, de azért — és ez a fő! — a községektől kapjanak kárpótlást. Hisszük ezt azért, mert nem képzelünk felvilágosodott községi tagot oly határozatok végrehajtásáért, melylyel felvilágosodott érzetét megbántották és melylyel az ország közvéleménye előtt pellengérré állították.

Nem volna azonban illő, szavainkat berekeszteni, ha meg nem emlékeznék egy rabbiról, dr. Rosenberg Sándor ur, az aradi hitközség fenkölt lelkü és hitűsége mellett valóban szabadelvű főrabbijáról, kinek prófétai szelleme előre látta a rabbigyűlés határozatának árnyékát és ki azért ott meg sem jelent. Valószínűen nem akarta, hogy az ő szellemének hatalmas fáklyája mellett a bagolyodu sötétsége még jobban a világ szemébe tűnjék. A zsidó vallás ma már rabbizsinnat kötelező voltát nem ismeri és így jól esik tudnunk, hogy széles Magyarországon van legalább egy rabbi, ki igazán liberális szellemben fogja a törvényt végrehajtani.

Dr. Berkovits Ferenc.

A zágrábi események.

Somogy, október 20.

A zágrábi botrányos események miatt a magyar sajtó felületesen bíráló része Khuen-Héderváry horvát bánt okolja.

Nehéz hazánkban tisztességes férfinak államszolgálatot teljesíteni. A ki nálunk boldog családi életet él, előkelő társadalmi állással és és független vagyoni helyzettel bír, az ha államszolgálatba lép, csakis azért teszi, mert szereti ezt a mi édes hazánkat, melynek nevét annyian nyelvökre veszik, de melyért oly kevesen tesznek valamit.

Khuen-Héderváry horvát bán hü hazafi, becsületes magyar férfi, ki oly sok szolgálatot tett már hazájának, hogy a legnagyobb méltatlanság a zágrábi csészelék és éretlen, de fanatikus ifjuság brutalitásaért őt elkárhoztatni.

Hiba volt a közoktatásügyet Horvátország autonóm jogai közé sorozni, hiba volt úgy a Dráván innen, mint túl a fegyelmet az iskolákban szigorubbá nem tenni s évtizedeken át türni a papi és hivatalnoki nagy horvát sovínismusnak, — de ennek oka nem a mostani horvát bánban keresendő, mert az ő erélyes keze alatt javultak a viszonyok, hanem keresendő a magyar—horvát kiegyezésben, előző kormányainkban, a mi közszellemünkben, mely elég éberséggel nem kísérte a drávántuli viszonyokat.

És az a magyar sajtó, mely most annyira felriadott, gondolt-e reánk protestánsokra, a kik szerény anyagi viszonyaink dacára túl a Dráván hazafias és magyar missiót teljesítünk, — és nem éppen ellenzéki sajtónk nagyobb része viseltetik-e ellenszenvvel a mi hazafias működésünk iránt, s a katolikus papi ultramontanizmust örömmel szemléli, s a szenzációt hajhászó sajtó nem nagyobb figyelmet és tért fordít-e egy bukott nő történetére, egy házasságtörési, és ismeretes gazember törvényszéki tárgyalására, vagy egy versenypálya futására, mint a drávántuli viszonyokra, ha csak éppen a mostanihoz hasonló botrányokat nem aknázhatja ki céljaira?!

De előző kormányaink gondoltak-e arra, hogy még mi nálunk nem elég bürokratákat nevezni ki, hanem a hivatalok élére megbízható, királyhoz és hazához egyaránt hü férfiakat kell állítani.

Előfordult eset, hogy éppen a drávántuli viszonyok miatt hazafias s protestáns szempontok érvényesíthetése tekintetéből bizonyos miniszter figyelmét hívták fel előkelő protestánsok, — az eredmény az lett, hogy az illető miniszter a kifejezett óhajokra semmi figyelemmel nem volt.

És midőn nálunk oly ridegen bántanak el egyéneket s oly keveset törődnek a napi kérdéseket túlhaladó érdekekkel: akkor igazságos-e, hogy egy embert akarnak odaállítani bünbáknak, — egy embert, a ki nem falrengető dikiókban, — hanem hazafias és önfeláldozást igénylő munkásságban tölti életét?

Mi, a kik itt közelből látjuk a horvát bán működését, csak tisztelettel s hazafias büszkeséggel gondolunk reá, — s mélyen fájlaljuk az ellene intézett igaztalan bántalmakat.

T Á R C A.

A bosnyák emlék.

Novella.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Egy misantrop naplójából.

V.

No hát az a vizit nem egészen úgy ment végbe, mint a hogy én előre elképzeltem; de a kezdete, a mi t. i. személyemet illeti, egészen olyan volt. Kedvetlenül, gyanakodva léptem be hozzájuk s hiába iparkodtam arcomra vidámabb kifejezést erőszakolni, éreztem, hogy sötét, mogorva maradt, sőt még sötétebb lett, amint belépve először is a szép rajzmintaképi leányra tekinttem. De minnek is kerül mindjárt először is éppen ez a csupa-szépség a szemem elé? Tudom, hogy most éppen azt mondja magában: jön már a félbolond! — Erre a gondolatra úgy összekaptam a szemöldökeimet s olyan gyilkos tekintettel néztem szét rajtuk, hogy éppen nem csodálkoztam volna rajta, ha mindjárt elfutnak előlem. De nem futottak el, sőt nagyon élénk szivességgel vettek körül s mentől haragosabban néztem szét rajtuk, annál vidámabban s szelídebben mosolyogtak ők rám; az öreg úr pláne hangos örömmel üdvözölt s akkora parolát csapott a tenyerembe, hogy majd fölrepedt a bőröm. A nőekkel is kezelt fogtam. Bemutatnunk nem kellett magunkat egymásnak, mert ezt már elvégeztük akkor, mikor a szállást kibéreltem. A beköltözés ide-

Azért ne Khuen-Héderváryt okolja közönségünk, hanem igyekezzék szakítani az eddig tanusított felületességével, igyekezzék felismerni bajainkat, s a törvényhozás, sajtó, kormány és a nemzet teljesítse kötelességét; a kormány pedig zabolázza meg az igazgatókat, a törvénynek mindenki vel szemben szerezzen érvényt.

Andorka Gyula.

Közélet.

Kolozsvári levelek.

II. Felolvasások Kolozsvárt.

Most, — a havas tél felé hajló őszi szezonban, a mikor a fürdőzésben már kimerült mágnások és nem mágnások hazatértek családjukkal, — úgy látszik, a különböző egyetek és társulatok felolvasó ülései is teljes erővel kezdetüket vették s Erdély irodalmi élete itt, a központban meglehetősen pezsegni kezd. Azt nem lehet mondani, hogy a kolozsvári eliteközönség érzéketlen maradna a felolvasásokkal szemben, mert hiszen a felolvasók törekvéseit szép számu megjelenésével szokta megjutalmazni. A megindult felolvasások most már sorban fognak következni egymás után, a melyekről az „Őáll t. olvasói esetről-esetre értesíteni fogom.

Az egyetek sorában az „Erdélyi Múzeum-Egylet“ bölelet-, nyelv- és történet-tudományi szakosztálya tartotta az első felolvasó ülést f. hó 19-én d. u. 5 órakor az egyetemen a bölcsészeti VIII. sz. tanteremben, dr. Szamosi János elnök vezetésével. Ez alkalommal dr. Szádeczky Lajos titkár olvasta fel dr. Téglás Gábornak ily című, rendkívül érdekes és alapos tanulmányát: „A rómaiak végvárai a Hargita-hegység alján s a keleti határvédelem célja és rendszere“. — Az író ebben arról győz meg bennünket erős bizonyító érvekkel és példákkal, hogy teljesen római eredetűek mindazon régi várak, melyek az egész Székelyföldön itt is, ott is szétszórtan fekszenek. Ez érdekes és nagyon sok értékes emlékekben bővelkedő régi várakat Dácia keleti határának megvédelmezése végett építették, hogy gátat vessenek a kelet felől Dácia ellen intézett megrohanások elé és legfőképpen azért, hogy a föld mélyében ott rejlő dúsgazdag erü aranybányákat megvédelmezhessek. Ez érdekes tanulmány a Szádeczky élvezetes előadásában mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét s végül az író derekasan megéljenzte.

jén többször bementem hozzájuk. Persze ezt nem lehet vizitnek tekinteni, de annyit mégis ért, hogy most a látogatást nem kellett egészen az elején kezdeni. Minthogy éppen a bemutatásról beszélek, eszembe jut, hogy még meg sem neveztem őket. Hát megteszem most, itt éppen alkalmas lesz.

Az öreg urat Vadász Istvánnak hívják; Vadász István úr a feleségét kedves Ninámnak szokta nevezni; vezetéknevét nem hallottam; no de nincs is rá szüksége, miután Vadászné lett s az marad, úgy hiszem, holta napjáig. Leányukat közösen Eszterikének nevezik, ebből azt következtetem, hogy Eszternek keresztelték. Nem valami regényes név biz az, hanem hiszen a bibliai Eszternek sem volt szebb neve, maga mégis legszebb volt a lányok közt s királyné lett. Vadász Esztert ugyan ilyen szerencse nehezen éri, de bálkirályné már a legközelebbi farsangon is bizást lehetne, ha ugyan módja volna hozzá.

Nagy malőr az, mikor az ember ilyen nagyon szép és nem ragyoghat vele.

Azonban még így is lehet királyné, sőt még istennő is — festve, mert van egy piktor bátyja, aki Rómában praktizál s már a mi lapjaink is irnak róla. Nos hát Eszter éppen jó lesz neki modellnek. — Azonban nekem mindehhez semmi közöm s most éppen a vizitnél vagyok; írjunk hát arról.

Miután már a papa jól megszorongatta a kezemet, sőt még a nyakamat is átkarolta, — a mama nyújtotta kezét egy szives „isten hozta“-val; végre a kisasszony keze is a ke-

Okt. 20-án d. e. 11 órakor Sándor József, az EMKE. alelnök-főtktára tartott felolvasást az „Allatvédő Egyesület“ javára a város-háza nagytermében, mely felolvasásra szép számu előkelő férfi- és hölgyközönség jelent meg, hogy az alelnök-főtktár „Krisztus és az állat“ c. élvezetes tanulmányát maghallgassa. A tanulmány bevezetéseken összehasonlította a felolvasó a kereszténységet a más vallásokkal, s a buddhizmusnak azt az állítását vette kiindulási pontul, hogy Buddha sokkal gyöngédebben gondoskodott az ő tanában az állatokról, s jobban védelmébe vette azokat, mint akár a Krisztus. Elénk tárta ezután azt a gyöngéd bánásmódot, mondhatni imádásszerű tiszteletet, melylyel a buddhizmus hívei az állatok irányában viseltetnek s kifejti, hogy a buddhistáknak e babonás érzelmei teljesen a lélekvándorlás tanára vezethetők vissza s a nagy gyöngédség csakis a lélekvándorlás rossz bekövetkezésétől való félelemből ered. A továbbiakban ismereti — s rendkívül tanulságosan — azokat az utasításokat, melyeket a kereszténység és a mozaizmus az állatok megvédése terén hozott s teljesen mellőzte a mohamedánizmust, mint olyat, mely e kettőnek elromlott válfaját képezi. Azt a helytelen állítást, mintha a monoteizmus az állatok kiméltetését védelmére illetőleg teljesen érzéketlenül maradt volna: szépen megcáfolja az ó- és új-testamentum ide vonatkozó örökbecsű mondásaival, melyeket az író igen nagy gondnal és utánjárással válogatott össze. Arra a megállapodásra jut a tárgyalás folyamán, hogy éppen a keresztény vallás az, mely az állatok megvédelmezésére minden valás közt a legegészségesebb és legjózanabb fel-fogást árul el s különösebben a középkori kereszténységet hozza fel ékesen világló példaképpen arra nézve, hogy az állatok kiméltése tekintetében a kereszténység még az ebben sohszor végtelenségig menő Buddhizmust is legyőzi. — Aztán áttér a középkori misztikus homályából a jelenkorra, a mikor a humanizmus nem egyéb, mint az igazi krisztusi szeretetnek a világon való szétáradása és hogy az embereknek az állatok irányában tanusított kegyetlenkedése korántsem ered mindig a sziv elfásultságából avagy hirteleni gerjedelemből, hanem a legtöbbször tudatlanság az indító oka . . .

Hogy a szépirodalomnak is elég legyen téve: az Erdélyi Irodalmi Társaság f. hó 27-én d. e. 11 órakor tartja meg felolvasó ülést, melynek műsorából a következő pontok emelkednek ki: E. Kovács Gyula és Versényi György költeményeket olvasnak föl; a többi

zembe került s bizony isten gyanakodó természetem megint föltámadt, mert azt gondoltam akkor: te ugyan rest és elkenyézett leány lehetsz, lelkem, hogy olyan finom, sima és fehér maradt a kezeckéd! No de nem mondtam azt neki, hanem a helyett capacitálni igyekeztem őt a felől, hogy nem vagyok ám olyan félbolond, mint a milyennek délelőtt a folyosón látszóttam.

— Sietek, Eszti kisasszony, jobb véleményt kelteni magam felől délelőtti találkozásunkra nézve.

— Óh kérem, Orai úr — felelt ő szavamba vágva — kedves atyám már felvilágosított. Ön gyöngédebben gondolt rám, mint én eszelekedtem; bocsássa meg, hogy olyan zajos voltam eddig.

— Kérem, kisasszony! ha miattam hagyja el dalait, zongoráját, úgy nekem jogom van ez ellen intézkedni. Biztosítom, hogy sem a dal, sem a muzsika nem fog háborgatni.

Magam is elbámultam magamon, hogy ilyen simán tudtam beszélni. És talán az arcom sem volt olyan mogorva, mert Eszter kisasszony igen kedvesen nézett rám, s én észrevettem, hogy szavaim a családra jó hatással voltak.

Leültünk s a társalgás megindult. Nincs valami kinosabb, mint társalogni bizonyos mellékgondolattal, mely nem engedi, hogy az ember egészen átadja magát a társalgásnak. Minden szónál, minden mozdulatnál ez a mellékgondolat kiuoz s nem engedi, hogy elfogulatlan légy. Mint a vándor színész, aki

felolvasókként *Sebesi* Samu szerepel elbeszéléssel és *Gyalui* Farkas értekezéssel. E sikerültnek ígérkező felolvasás lefolyásáról majdan idejében értesitem az „Óráló” t. olvasóit.

Megemlítem végül, hogy *De Gerando* Antonia, a jeles írónő és kitünő képzettségű tanárnő f. hó 18-án kezdte meg nyilvános előadásait a XIX. század francia irodalmából. Első előadásán szerfölött élvezetesen *Chateaubriand*-dal foglalkozott, teljesen megismertető hallgatóit a nagy író egész egyéniségével. Jövő előadását Madame de Staël-ről fogja tartani.

i. zs. b.

Egyházi élet.

Meg nem oldott feladatok.

I.

A „*Katholikus Autonomia*” 87. — okt. 20-iki számában foglalkozik a kath. zsinat — mint ők nevezik — a nemzeti zsinat eszméjével, helyesebben nevezhetnék *országos kath. zsinatnak*. Eltekintve attól, hogy az eszmét magáénak vitatja a kath. többi lapok, — különösen a „Magyar Állam” ellenében: a dolog meritumára nézve két kérdést vet fel: *kell-e, opportunus-e* egy kath. zsinat tartása? . . . Az első kérdésre határozott igennel; a második azonban tekintettel arra, hogy a kath. egyházban a zsinat eszméje a néppárt nevében kortesérdekkel alacsonyult, s a zsinatot e pártszenvédelem még az autnomia tekintetében is pártérdekből használná ki — a legnagyobb pesszimizmussal azt feleli, hogy „*ilyen hangulat és viszonyok közt koncilium latrocínálét lehetne csak csinálni*, erre pedig se az egyháznak, se a hazának nincs szüksége.”

De hát eltekintve attól, hogy most nem dogmai kérdések eldöntéséről volna szó egy megtartandó zsinaton, hanem a közhangulat kipróbálása volna feladata, a kath. egyház valódi érzelmeinek az állam törvényeivel szemben való magatartására nézve; s tekintve azt is, hogy az állam nem egy személy, mint II. Theodosius császár, kinek véleménye az epehuszi 449-iki ugynevezett latrocínale koncilium határozatára döntő volt még *Nagy Leo* ellenében is, — hanem szentesített törvények által biztosított hatalom, mely a vélemény szabad nyilvánítását biztosítaná, s a gyengébbet az erősebb ellen megvédelmeznék akarja és képes is: — a kath. egyház álláspontjának tisztázására, s a kath. egyház tagjainak egymás irányábani viszonyának is felismerésére: mégis csak meg-

tartandó volna az az országos kath. zsinat; mert az a bizonytalanság, melyben most a kath. egyház van jogi állását, más felekezetekhez és öntagjaihoz való viszonyát illetően: — rosszabb egy latrocínale koncilium esetében legalább kimutatható helyzet bizonyosságánál, mivel ez legalább megadná azt az eredményt, hogy homlokára lehetne nyomnia a fanatizmus és honarulás bélyegét azoknak, kik a kath. egyház cége alatt üzik undok, önző műveleteiket, zavarják a felekezeti és hazafiui fogalmakat és szükséges bel- és külbékét. Ha indokoltak is tehát a „*Kath. Autonomia*” aggodalmai, de ellenérvei nem eléggé nyomatók az orsz. kath. zsinat tartása ellen. Próbálják önjerejüket, hogy állanak s mire képesek a magyarországi róm. katolikusok; csak arra legyenek rendkívüli figyelemmel, hogy saját nemzeti géniuszuk által vezetessék magukat tanácskozási és határozataikban; s függetlenítsék magukat idegen tekintély nemzetellenes nyomása alól.

II.

Másik aktuális kérdése a „*Kath. Autonomia*”-nak: „*Összefér-e az autonomia és az egyház?*” Teljesen jogosult a nevezett lap azon feltevése, hogy míg ezzel a kérdéssel tisztában nincsenek a kath. egyházban, egy lépés se tehető az autonomia dolgában, mert a kath. egyházban sokan vannak, „a kik összeférhetetlennek tartják az egyház hierarkikus szervezetét az autonomiával, mert az egyház ezen szervezete kizár minden változást s a papi hatalomnak a világiakra való kiterjesztése dekomponálná az egyházat!” A „*Kath. Autonomia*” elismeri, hogy „ez mind igaz”; csak hogy szerinte nem erről van szó.

Felsorolja aztán, hogy az autonomia *mit nem csinál* . . . nem változtatja meg a hierarkikus alakot, se nem tágitja ki az egyház jogkörét, a hívek részére és a papság rovására, s a potestas ordinis és a potestas jurisdictionis nem esik az autonomia körébe.

Ilyen negatív felállítások után méltán kérhetjük: mi is volna hát az a kath. autonomia, miben akarja az részesíteni az egyház világi tagjait, ha tan. rendszer és még a *szervezet* is kizárólag csak a papságot illetik meg, s a papságnál marad? A „*Kath. Autonomia*” erre az egyenes felelettel adós marad; hanem elismerve, hogy az egyház hierarkikus volt kezdettől fogva, azt mondja, hogy *egyszersmind autonomikus is volt*. Ilyen volt az első jeruzsálemi hitközség, ilyené tették maguk az apostolok az első pünkösdkori megalakulásakor,

kik mind laikusokból lettek, s állottak az alaku egyház élére, ők magok kérték és hívták meg a laikusokat közreműködésre; tehát nem uzurpáció, sem abuzus nem volt a laikusok autonóm beavatkozása az egyház hézagos ügyeibe, hanem meghívás útján — jogszerű.

(Vége köv.)

A Protestáns Irodalmi Társaság okt. 15-én Szász Károly elnöklete alatt, Beöthy Zsolt, Csiky Kálmán, Hegedüs Sándor, Kiss Áron, Petri Elek, Szabó Aladár vál. tagok, Bendel H. pénztárnok és Szóts Farkas titkár jelenlétében ülést tartott. A „*Koszoru*” című népies kiadványok első üzletéről szóló bizományosi kimutatást tudomásul vette. Eladatott a „*Koszoru*”-ból mintegy 45,000 példány, rak-táron és bizományban van mintegy 70 ezer példány. A 115 ezer példányban nyomott I—X. füzetből a bizományosi százalék levonásával befolyt 1000 frt, a nyomdai költségekből fedezetlen 1127 frt, minek kifizetése a „*Károli-alap*” tőkéjéből fog eszközöltetni. A „*Koszoru*” tíz első füzetének írói honoráriumát Hegedüs Sándor alelnök fedezte, 300 frtot meghaladó összegben. — Bejelentetett, hogy a „*Koszoru*”-ból a nyár folyamán tíz újabb (XI—XX.) füzet készült el, melynek írói tiszteletdíjait szintén Hegedüs Sándor fizette ki 296. frtban. — A „*Koszoru*” terjesztése céljából a Társaság elnöksége körlevélben fogja megkeresni a püspöki és esperesi hivatal útján az összes lelkészeket és tanítókat, továbbá az egyházkerületi, egyházmegyei gondnokokat és egyházközségi főgondnokokat, valamint a középiskolák vallás-tanárait, hogy a hozzájuk küldendő „*Koszoru*” példányok ajánlásával, megtartásával vagy elárúsításával, eme hasznos vallásos iratok terjesztésében, mint a belmissziói tevékenység egyik ágában részt venni sziveskedjenek. Ezenkívül a „*Koszoru*” füzetek tagilletmény fejében megküldetnek a társaság pártfogó és alapító tagjainak s ők is felkéretnek e kiadványok terjesztésére. — Az íjesztő mértékben főlzaporodott tagdíjhátralékok behajtása végett a fővárosban pénzszedő állittatik be, a vidéki hátralékosok pedig először a lapok útján nyilvánosan, azután püspökeik által hivatalosan fog-nak elvállalt kötelezettségeik teljesítésére felszólíttatni. — A „*Koszoru*”-ból jövőre újabb füzetek fognak kiadatni és pedig lehetőleg cím-képzés és szöveggel illusztrálva. A „*Koszoru*”-ba szánt vallásos elbeszélések, rajzok, történetek, élet- és korrajzok és másnemű építő iratok a tél folyamán Szóts Farkas titkárhoz Buda-

hereget vagy királyt játszik s a kostumeje csak elől diszes, a hátán nagy folt van; minduntalan ki van téve annak a veszedelemnek, hogy egyszer hátat fordít, akkor a közönség meglátja a foltot s kineveti: épen így érzed magad, ha valami mellékgondolattal minduntalan magadra reflektálsz.

Soha se hittem volna, hogy valaha ilyen sorsra jussak. Akár hova megyek, akár merre lépek, mindenütt kinez az én mellékgondolatom, az a tudat, hogy az én arcomon egy borzasztó forradás van, mely engem utálatossá, vagy ami még rosszabb: neveltségessé tesz.

Ha nem tapasztaltam volna, ha nem fűződnek egy keserű emlék e tapasztaláshoz, talán eszembe se jutott volna soha. De engem ez az én plezurom tett boldogtalanná, ez üzött ki az emberi társaságból. Ha valakivel beszél-nem kell, rögtön ott terem az én mellékgondolatom: vajjon nem tekint-e az illető bizonyos undorodással az arcomba, vagy nem talál-e furesának, neveltségessé tesz.

Vadászékhoz is eljött velem ez a gyöttrő, gyanakodó mellékgondolat, pedig a fogadtatás elég biztató volt. Mikor a társalgás megindult köztünk, elhatároztam, hogy a legelső alkalmat megragadom, melylyel a beszédet az én plezuromra vihessem. Akkor aztán megfigyelem őket . . . Ettől függ, hogy teszek-e több látogatást náluk, vagy sem? — Mikor ez az elhatározás megérett bennem, sokkal nyugodtabban s fesztelenebbül kezdtem beszélgetni, sőt még meg is nevettem az öreg úr ártatlan viceit.

— Bravo! — kiáltá egy ilyen alkammal az öreg úr. — Lássá ősém uram, hogy tud

ön vidám is lenni. Mikor bejött, azt hittem, harapni készül, olyan zord tekintete volt. Nem veszi komoly néven?

— Épen nem! sőt szeretem, hogy ezen a thémán mindjárt áteshetem. Az én furesa arcom az oka ennek. Gyakran megcsik, hogy e rút sebhelylyel zordonnak gondolják tekintetem, pedig meglehet, hogy a legnyugodtabb kedélyállapotban vagyok. Aki csak úgy futólag tekint rám, azt hiszi, haragszom, pedig csak a forradásom haragos.

— Az igaz, ősém uram, mély vágás lehetett . . .

Elfogulatlan nyílt őszinteséggel néztek arcomra mindhárman; sőt mintha a nők tekintetében a részvét némi árnyalatát láttam volna fölsillámlani. Tekintetük azonban bizonyos kíváncsi érdeklődést is árult el. Szabadabban lélekzettem föl.

— Biz az mély volt — feleltem az öreg úrnak — feküdtem is bele néhány hétig; no de hiszen kölesönbe ment, sebeket osztottunk és kaptunk, ahogy jött.

— Ugy? hát nem véletlen eset.

— Nem bizony! boszniai emlék.

— Ah, ősém uram katona volt? Bosznia-ban harcolt? Csúnya világ volt ott ugyebár? Nem szeretek indiscret lenni, azért meg nem kérdeztem volna; de háboruban kapott sebekről bátran lehet kérdezősködni. Hol sebesült meg ősém uram, melyik csatában?

— Nem is csata volt tulajdonképen. Egy cirkáló csapat hadnagya voltam. Valami szük ösvényt kellett kikémlenünk. Lassan, néha csuszva lopódtunk előre, mikor egyszer oldalt

nagy láрма támadt s magyar szót hallok. Vilámgyorsan ugrottam oda s épen jókor: három bosnyák egy táborunkbeli tisztet készült összevagdálni. Eléje vettem magamat s fölfogtam a csapást, de a kardom eltört s épen arcomra csapott le a handsár; társaim is utánam ug-ráltak s a tiszt mentve volt . . .

— Hogy került oda?

— Nem tudom, talán szenvedélyes utazó volt s a vadonszép tájék csalogatta tovább-tovább. Egy pihenő tartalék csapatba volt bes-oztva s fölakarta használni a kedvező alkal-mat, hogy körültekintsen.

Véletlenül a házi kisasszonyra néztem s meglepett az a külöös mély tekintet, amelyet rám függesztett. Mikor ránéztem, nem kapta le rólam tekintetét, csak úgy lassan süté le szem-pilláit, mintha gondolkozni kezdene valamin. Az öreg úr azonban annál élénkebben fejezte ki tetszését.

— Tehát egy emberéletet mentett meg kedves ősém uram, talán épen egy jóbarátja volt.

— Nem biz az; nem is ismertem, csak úgy futólag találkoztunk néhányszor. Én aztán kórházba kerültem, s többé nem találkoztunk. Már a nevére sem emlékszem, talán akkor sem tudtam.

— Annál szebb tett volt, annál önzetle-nebb. No hát ez a sebhely ne tegye zordonná arcát, kedves ősém uram, hisz erre büszke lehet! — Teringettét! ha most az én fiam itthon volna s megismerkedhetnék Önnel, ezt a sebet tudom, hogy megörökítené.

pestre, vagy dr. Kecskeméthy István szerkesztőhöz Kolozsvárra küldendők. — Legközelebbi könyvilletmény fejében a Társaság pártoló, alapító és rendes tagjai részére Luthardt lipcei tanárnak híres „Keresztény Morál”-ja fog kiadni, melynek fordításával Csiky Lajos debreceni theol. tanár bízott meg. — A „Hercegszöllősi kánonok” szövegének lehetőleg hűtű kiadását a Társaság millenáris kiadványaként, a választmány elrendelte; a szöveghez a szükséges kritikai és történeti jegyzeteket Mokos Gyula tanár elkészítette. — Végül a titkár bejelentette, hogy e nyár folyamán Losoncon elhunyt losonci Szigyártó Sámuel kir. tanácsos a Társaság részére végrendeletileg 400 frtos alapítványt hagyományozott.

Uj püspökség az ezredéves ünnepre. Hajdu-Dorogon mozgalom indult meg, hogy a magyar ajku, görög szertartású katolikusok régi vágya: egy külön magyar püspökség fölállítása, magyar liturgiái nyelvvel, a millenniumra teljesebbé menjen. A legőszintebben óhajtuk, hogy a hazafias mozgalmat a legteljesebb siker koronázza.

Baltik Frigyes ev. püspök okt. 20-án avatta fel a *málnapataki* renovált templomot. Ez alkalommal az utjába eső nógrádi egyházakat — *Kálnót, Ukorszkat, Ozdint, Turicskát, Szinobányát* és *Tamásit* — rövid látogatásával tisztelte meg. Mindenütt lelkes örömmel fogadtatott úgy ő, mint *Beniczky Árpád* egyhm. felügyelő is, ki a püspököt ezen utjában mindeütt kísérte. Ily érdeklődése a világi vezérfiának az egyházlátogatások értékét és hatását nagy mértékben emeli és biztosítja.

A XIII. szeptesi város ev. főesperese, *Fábr János* lemondván, helyére *Justh Sámuel* István strázsai ev. lelkészt választották. *Fábr János* pedig tiszteletbeli főesperes címmel tüntette ki az esperesség.

Ujdonságok.

A királyné ő felsége betegségéről olvastunk a lapokban. — A felséges asszonyt régi baja, az iszkias kinezta. E miatt Bécsbe megy és *Turnelius Albin* masszázsdoktor kezelését veszi igénybe, ő felsége egyébiránt e hó végig marad Gödöllőn.

— Hallottam s a lapokban is olvastam, hogy fiatalon is már nagy haladást tett.

Igy az én plezúrom témájáról átmentünk a művészetre s más egyéb tárgyra, s én megkönnyebbült kedéllyel vehettem részt a további társalgásban.

Igen kellemesen telt el az este s bizony jó későn volt már, mikor végre eszembe jutott, hogy talán ideje volna, hogy elvonuljak.

Az öreg úr barátságosan megveregette vállamat, ezzel bocsátott el:

— Láska, öcsém uram, ezt többször is megtehetné ám!

Én ígértem, hogy megteszem s elbucsztam tőlük. Természetesen most is a házi kisasszony volt az utolsó, aki kezét nyújtá. Iparokdram a lehető legszelidebb tekintettel mondani neki jóéjszákát s még ezt tettem hozzá:

— Kisasszony, reméllem, zongorája nem lesz tovább néma.

Sajátságos mosolygással nézett szemembe; valami felelet lebegett ajkán, de mintha visszafojtotta volna szavait, némán hajtotta meg magát.

— Most mondani akart valamit. Kisasszony! nem jó a gondolatot sejtetni, aztán elhallgatni.

— Majd máskor — szóló rejtelmes mosolygással — jöjjön el érte; addig legyen kíváncsi.

Vajjon mit akart mondani? s miért zézett olyan különösen rám?

Nagyon valószínű, hogy azért az elhallgatott gondolatért nem sokára átmegegyek; az pedig bizonyos, hogy ez a látogatásom nem volt az utolsó.

De azért te megmaradsz velem, sőt embergyűlöletem! s ez a mustra-szépség nem lesz rám semmi hatással.

Ez megnyugtató. Jó éjszaka!

(Folyt. köv.)

Dunst altábornagy, egy 72 éves vitéz katona, ki 48-ban ellenünk harcolt, s ki békés művekben is részes volt, mert részt vett a Duna pozsonyi áthidalásának s a pozsony-soproni vasutnak munkálataiban, Bécsben a Práterben előbb nejt, szül. Abele bárónót, aztán magát lötte agyon. Közös megegyezéssel haltak meg nyommasztó anyagi gondok miatt s azért, mert a tábornagy jóhiszeműleg egy szédelő részvénytársaság tagja lett, mely csufos bukásával sokakat megkárosított.

Az első pap, kit polgármester adott össze, kétségtelenül *Gulya György* kölesei ev. ref. lelkész, kit e hó 22-én adott össze polgárgárilag *Hermán Mihály*, Szatmár ujonnan választott polgármestere. A menyasszony *Losonczy Emilia* volt, özv. *Losonczy Károlyné* leánya. Alig szükséges mondanunk, hogy az új pár a polgári aktus után a templomi esküvőre sietett.

A szatmármezei alispánságra már javában korteskednek. A jelöltek: *Nagy László* alispán, kire a Szatmár-székhelypártiak a székhelykérdés elejtése miatt haragusznak, aztán *Kovács Jenő* árvaszéki elnök és *Domahidy Sándor*, volt közjegyző.

Sárospatakon, mint levelezőnk írja, e hó 22-én volt az első polgári frigykötés. *Ellend József*, a ref. főiskola főgimnáziumának tanára lépett házasságra *Kérészy Emmával*, *Kérészy István*, ottani főiskolai tanár leányával. A polgári egybeadást az anyakönyvvezető, *Szabó Zsigmond*, szép beszéddel kapcsolatban eszközölte. Hivatkozott az új intézmény nemzeti és liberális jelentőségére s a főiskola nemzeti és liberális szellemére. Az új pár aztán a templomba sietett, hol az esketést *Kérészy Barna* főisk. igazgató tanácsos, tiszánánai pap, a menyasszony nagybátyja végezte, szép, tartalmas beszéddel.

Egy kis összehasonlítás. E hó 21-én volt a budapesti erzsébetvárosi róm. kath. templom alapkövetétele s ugyanaznap szentelték fel a budai evang. templomot is. Az előbbi ünnepség a legnagyobb fényvel, a király jelenlétében, az országos polgári, katonai és fővárosi méltóságok részvételével ment végbe. Ott voltak *Bánffy br., Fejérváry br., Wlassics, Perczel, Erdélyi* miniszterek, *Berzeviczy Albert*, a képviselőház alelnöke, a pestmegyei fő- és alispán, a főpolgármester, h. polgármester, az egyetem, műegyetem képviselői, egy csomó országos képviselő és mások. A budai ev. templom felszenteléséről sem országos, sem fővárosi notabilitások tudomást nem vettek, — csakis az ág. ev. és ev. ref. egyház kitünőségei jelentek meg a lélekemelő ünnepélyen.

Semmi sem igazolja jobban és hűbben a katolicizmus elnyomatását s a protestáns liberáliszmus urklmát, mint e két ünnepély összehasonlítása!

Tíz gyermek süshalála. Poroszország stargadi kerületében levő Sajonscheekben mult szombaton hirtelen tűz támadt, a mely egy házat elhamvasztott. A házban több szegény munkásalád lakott, a kik gyermekeiket a lakásokba bezárták, míg a szülők távol voltak. A tűz oly rohamosan terjedt el az épületben, hogy a gyermekek közül csak ötöt lehetett megmenteni, a többi tíz gyermek a lángok között lelta halálát. A tűz a gyermekek vigyázatlansága folytán keletkezett.

A lipótszentmiklósi izraelita hitközségre nagy áldást hozott egy rendkívüti zsuori hírében állt *Herz Fülöp* nevű ember halála, ki végrendeletileg arra a hitközségre hagyta vagyonát, melyben meghal. A sors szeszélye erre L.-Szent-Miklóst választotta ki, holott épp most akart Sátoralja-Ujhelyre átköltözni. A híres végrendeletet meg is találták a közjegyzőnél, de a pénz és egyéb tárgyat nem. Már lemondtak a szentmiklósi zsidók a várt vagyonról, midőn *Herz mosónéja* egy könyvet és egy rakás irást hozott elő, melyeket *Herznek* egy mosás végett kiadott rdssz pamutnadrágjában talált. A könyv takarékpénztári könyv volt s 221 ezer forintból szólt, az irások pedig 16 ezer forintot képviseltek. Hír szerint a szerencsés hitközség zsidógimnáziumot akar az összegből felállítani.

Tokio a newmarketi versenyben megbukott helyet sem tudott kapni

Országgyűlés.

Képviselőház ülése okt. 22. Mult számunk távirati rovata röviden, de híven beszámolt arról az ülésről, melyen a függetlenségi pártok és a nemzeti párt kezdeményezésére megvitatás alá került a zágrábi zászlósértés. Kiegészítésképpen adjuk itt azokat a kérdéseket, melyeket *Kossuth Ferenc* pártjának frenetikus tapsai s üdvözlései között a miniszterelnökhöz intézett:

„Hozzájárult-e a miniszterelnök ur a királyi nyilatkozatok szövegezéséhez?”

„Ha igen, — miért nem tartotta szükségesnek, hogy a király erőlyesen elítélje a magyar állameszme ellen irányított merényleteket és hogy a magyar állam tekintélyét törvényes érvényeire juttassa?”

„Ha pedig nem, — miért engedte át a király első tanácsosát megillető jogot a horvát bának éppen akkor, midén a magyar állameszme lett megtámadva és a magyar állam tekintélye lett megsértve a magyar korona területén?”

„És végre, — miért nem követelt azonnal a nemzet tekintélyét megillető elégtételt? — fog-e ily elégtételt követelni, elkésvé bár és milyen elégtételt?” (Helyeslés a szélsőbalon.)

Azt tartja, hogy ezen kérdésekre a t. miniszterelnök ur szokott udvariasságával, de azért is, mert erre őt a magyar nemzet közérzete is kötelezi, válaszolni fog, hogy tudja meg a magyar nemzet azt, milyen fogalommal bír a magyar kormány a magyar állam jogairól, milyen fogalommal bír a magyar zászló szentségéről és a magyar miniszterelnök kötelességeiről. (Szünni nem akaró zajos helyeslés és éljenzés a bal-és szélsőbaloldalon. Szólót számosan üdvözlék.)

A gyűlés további lefolyásának lényeges mozzanatai egész *Apponyi gr.* interpellációjáig ismertetve voltak lapunkban. A tanácskozás további folyása következő volt:

Apponyi Albert gróf interpellációja. A min. elnök kijelentését, hogy ő is szükségesnek találja, hogy a ház a zágrábi eseményekkel foglalkozzék, — megnyugvással veszi. Az egyetemi ifjuság nem kicsinylendő, mert az érzelmi világát a nemzet érzelmi világából veszi, grunyal mutat reá, hogy megállapodott férfiak olyan tett közvetlen elkövetésébe már nem avatkoznak. De nem is kérdik más nemzetek, micsoda viszonyok közt követték el a sértést, csak azt látják, hogy azt tényleg elkövették. A büntetőjogi megtorlás nem állítja helyre a nemzetet, elkövetett sérelmet, valamely eklátás, a lakosság szívére ható tény által kell megadni. Ez által fel kell világosítani a jóakaratu horvátokat, a roszakaratuakkal pedig éreztetni a magyar nemzet súlyát; megértetni, hogy a magyar zászló Horvátországban törvényes jogokkal bír, s e jogokba vissza kell helyezni. Nem tudja, van-e szándéka ezt tenni a kormánynak; ha van, megnyugvással venné. De eddig annyi mulasztás történt, hogy kénytelen felvilágosítókat kérni s ha ezek nem volnának kielégítőek: a felelősségre vonás kötelessége állana elő. A koronának kellett volna az elégtételt megadni; súlyos mulasztás, hogy a korona magyar tanácsadói elmulasztották, sőt oly kir. kézirat jelent meg. Ha *Kossuth Ferenc* tárgyalagos kérdéseit a miniszterelnök a házszabályok célzatos megkerülésének tartja, most a teljes formák megtartásával a következő kérdéseket teszi fel s elvárja a mielőbbi választ.

Interpelláció a magyar királyi miniszterelnök urhoz a zágrábi események tárgyában.

1. Minő lépéseket tett a miniszterelnök ur abban az irányban, hogy a magyar színek ismételt megsértéseért olyan elégtételt vételessék, mely ama színek törvényes tekintélyét Horvátországban is biztosítsa?

2. A miniszterelnök ur előterjesztésére történt-e az, hogy a magyar zászló első megsértése után tett királyi nyilatkozat e ténynek minben említése nélkül a legmelegebb hangon frjezte „ki a legmagasabb megelégedését a zágrábi látogatás lefolyása felett?”

A miniszterelnök ur előterjesztésére adatott-e ki az ellenjegyzés nélkül megjelent királyi kézirat a bánhoz, mely a magyar zászló második megsértése után is ugyanazt a legmagasb megelégedését fejezi ki, ama zászlósértést pedig csak mellesleg érinti, mint valami jelentéktelen eseményt, sőt oly módon, hogy a szövegből nem is világos, vajjon a legfelsőbb királyi kézirat eddó szavai valóban a magyar zászló megsértésére vonatkoznak-e?

3. Ha a miniszterelnök urnak ezekre a legfelsőbb nyilatkozatokra nem volt befolyása, mivel indokolja állásából folyó egyik legfőbb kötelességének ilyen elmulasztását?

Ha pedig azok az ő tanácsára történtek, mivel indokolja azt, hogy nem tett ő felségének olyan előterjesztést, melynek alapján a magyar király sértett érzelme egész erejében megnyilatkozván, a koronának abbéli hivatása, hogy ő az állami és nemzeti méltóság legfőbb őre, félreérthetetlenül érvényesült és így az állam egysége ellen irányított minden bujtozás a királyi tekintély egész súlyával elfojtatott volna, a helyett ennek elmaradása ama bujtozásokat bátorítja? (Zajos helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ezután Olay Lajos felolvasta következő interpellációját. (Felkiáltások: Halljuk a miniszterelnököket! Halljuk a diszpolgárt!)

1. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak folyó évi október 21-én a rendőrség által az egyetemi hallgatók ellen elkövetett brutálításokról?

2. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy a rendőrség az egyetemi hallgatókat a Lipótcái körök helyiségétől elzárta és oda senkit be nem engedett; senkit ki nem bocsátott?

3. Tudja-e a belügyminiszter ur, hogy a rendőrség a 2-ik pontban részletezett eljárása hivatalos hatalommal való visszaélés és magánlak megsértése büntetést képez?

4. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak, hogy rendőrség ugyanezen alkalommal három egyetemi hallgatót minden jogos indok nélkül letartóztatott?

5. Szándékozik-e a miniszter ur a rendőrség tulajdonságait jövőben megakadályozni és a jelen eljárásnál szereplő rendőri közegeket szigorúan megfenyíttetni?

Perczel Dezső belügyminiszter azt válaszolja, hogy neki brutálításokról tudomása nincs; a rendőrség a rendfenntartás érdekében lépett közbe. Az egyetemi kör épületének elzárása a titkár felkérésére történt; letartóztatás nem volt, hanem csak előállítás, mert a rendőri közegeket inzultálták; hivatalos hatalommal való visszaélés s magánlak megsértése nem történt. A rendőrséget inzultustól meg kell óvni; hivatkozik a Zovác-esetre; ha a rendőrség idejekorán nem tud gondoskodni, — a zágrábi esetekhez hasonló esetek fordulhatnak elő. *Bizik a magyar ifjuság komolysága és méltóságában, hogy botrányokat provokálni nem fog, de bizik a rendőrség erejében is, hogy csirájában fog elfojtani minden tüntetést.*

Olay L. az egyetemi kör titkárának levelét mutatja fel, ki azt állítja, hogy nem kért rendőri aszszisztenciát, s így a főkapitány-helyettes hiv. jelentése valótlan mond.

Perczel D. a mit mondott, azt a főkapitány 9476. sz. jelentése alapján mondta.

Josipovich még a ház folyosóján is igyekezett meggyőzni a képviselőket, kérve, ne fújják fel a dolgot, éretlen suhanc dolgokért ne sértsék az egész horvát nemzetet. Vádolta a zágrábi magyarokat is.

A zágráb-városi küldöttség már a reggeli gyorsvonattal megérkezett Budapestre s a kormányparti képviselők élénk éljenzéssel fogadták; a Mosinszky polgármester által vezetett küldöttség átadta az okt. 21-iki községtanácsból kelt diszpolgárrá választási oklevelet Bánffy-nak, köszönetét fejezve ki a zágrábi színháznak adományozott évi segélyért, egyszersmind sajnálatát és elítélését is néhány egyetemi polgár általi megsértése ellen a testvér és szövetséges magyar nemzet zászlójának. A horvát nyelven előadott beszédre Bánffy köszönetét fejezte ki a diszpolgárrá választásért s a botrány feletti sajnálkozásért, melyet a testvér nemzetek összetartozandósága mellett osztrákmanifesztációnak tekint.

A képviselőház ülése okt. 23. Napirend előtt Hock a csongrádi törvénytelenségről, Horvánszky a tegnapi tüntetőkkel szemben tanúsított magaviseletről szól. Pázmány és Kossuth F. a zágrábi zászlósértés ügyében interpellációt adnak be. Vecsey Endre az ellen emel szót, hogy az elnök tegnap megvonta a szót. Szilágyi elnök eljárását igazolja. Polónyi szerint a ház és nem az elnök tagadhatja meg valamely képviselőtől a szót. Szilágyi szerint e kérdés fölött nem lehet vitatkozni. Ezután a napirendre kerül a sor: a budapesti büntetőtörvényszék elkülönítésére s önállósítására vonatkozó törvényjavaslat. Az előadó után Polónyi szólal fel és élesen kel ki a vizsgálóbírák ellen. Erdélyi igazságügyminiszter. védelmébe veszi őket, — a ház a javaslatot általánosságban elfogadta. Bánffy br. min. elnök bejelenti, hogy a zágrábi zászlósértés ügyében hozzáintéztett interpellációkra pénteken válaszol. Kossuth megjegyzi, hogy nem akarta a házszabályokat kijátszani. Bánffy ezt elhiszi, de tényleg feleletadásra akarta őt Kossuth kényszeríteni.

Képviselőház ülése. Okt. 24. A képviselőház általános zajos éljenzéssel fogadta az elnök ama beje-

lentését, hogy a főrendiház átiratilag értesítette a képviselőházat a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvény elfogadásáról. Egyébként az interpellációkra adott válaszok napja volt. Festetics gr. földm. miniszter az állami ménesbirtokokat, Bánffy br. kormányelnök pedig különösen a Batthyány Lajos miniszterelnöki képét illető interpellációra válaszolt. Bánffy szerint ő felsége a miniszterelnöki arcképesarnokba csakis az alatta szolgált miniszterelnökök arcképeit festeti meg. Asbóth Jánosnak a 67-iki kiegyezés tárgyában azért nem válaszol, mert nem is veszi komolyan. Perczel belügym. a hódmezővásárhelyi s nógrádi ismert ügyekben adja meg válaszát. A ház többség mindenik választ tudomásul vette.

A képviselőház ülése okt. 25. A képviselőház d. e. 10 ó. tartotta ülését, melynek a legérdekesebb, a legizgatottabb részét a zágrábi merénylet ügyében a miniszterelnökhöz intézett interpellációkra való válasz képezte.

Bánffy kijelentette, hogy mindenütt ő felsége mellett volt, míg a zágrábi ünnepségek tartottak, azért, hogy a törvényes jogviszonyt mely Magyarország és a horvát tartomány közt lé ezik, kellőképpen dokumentálja.

— Utunkban — ugymond — láttam magyar zászlót százat is, ezret is. (Közbekiáltások.) — Színvak volt!

Zágráiban azonban megvallja, sajnos, de nagyon kevés magyar lobogó! látott.

— Az egyetemi suhancok — mondja tovább — nem is zászlót égettek el, hanem csak három különféle színű ruhadarabot, (harsogó kaczag) melyek történetesen (?) a magyar lobogó nevét viselték.

Erre a fura és nevetséges bizonyításra óriási kaczagás tört ki.

— Szégyelje magát! Ilyeneket beszélni! — hallatszott a szélsőbal padosorairól.

Bánffy kijelenti, hogy a közvélemény elítéli a zágrábi egyetemi ifjakat. Ő intézkedett már a dologban s kéréshellenül megbünteti a tetteseket. Ha a zászlót középületről vették volna be, ugy ünnepélyesen vissza helyeztette volna, de ez nem történt.

A király kéziratában teljesen elégnék tartja Bánffy ama eléggé ismeretes, korholó kifejezést.

A miniszterelnök erre a kijelentésére felzúgott jobbról az éljenzés, melyet azonban tulszárnyalt a szélsőbal gunyos zsviója.

Utána Josipovich Imre, horvát-szlavon miniszter P á z m á n d y Dénes multkori kérdésére kijelenti, hogy horvát nemesség nem létezik, csak magyar nemesség.

Szilágyi erre őt percze a gyűlést felfüggeszteni a z ülést.

Szünet után Apponyi Albert gr. beszélt, s az ellenzék nagy lelkesedése, éljenzése közben kimutatta hogy Bánffy érvelésével, vagyis inkább bujkálásával minden képpen ki akar térni a kérdés határozott irányára elől s interpellációjára adott válaszában minden áron devolválni akarta a zágrábi gztelt közjogi jelentőségét.

Perczekig tartó éljenzés és frenetikus taps kísérte Apponyi szavait, melyekre Bánffy válaszolt.

Apponyi Albert viszonzválasza után Kossuth Ferencz, P á z m á n d y Dénes beszéltek még nagy lelkesedés közben Bánffy ellen. A többség mindazonáltal tudomásul vette a miniszterelnök válaszát.

Tanügy.

A kecskeméti ev. ref. jogakadémiai „segélyző egyesület“ okt. 13-án, — az „Olvasó kör“ okt. 1-én alakult meg. Amannak elnöke: Bardács Rezső IV. é. jh., emezé Haris Andor III. é. jh. Kovács Pál jogtanár a kör választmányára választásába azon fontos célra figyelemzetéssel vezette be az ifjuságot, hogy a mult évben kitűzött és elvállalt nagy feladat a Pusztaszeren tartandó millenniumi országos ünnep rendezése sikerrel végzéséhez, ugy anyagi mint szellemi tekintetben nagy munkásság, a legszigorubb kötelességtudás, a legnagyobb erő, tehát tömegesebb aláírás is kell. Az ifjuság a komoly figyelemzetést készséggel fogadva ment bele a választásba; a tanár pedig a megtörtént választással megelégedését jelentette ki s ez biztató, hogy ama cél el lesz érve.

Protestáns iskolák millenniumi értesítői.

(Folytatás és vége.)

Kiváló hely illeti meg Dóczi Imre igazgató nagy művét (teljes 100 lap) az újkor gimnáziumról. Eleven, erőteljes rajza ez a gimnázium belső fejlődésének a negyvennyolcadiki szabadságharcotól mind e napig. A gyász-tizedet, az önkényuralom tanügyi törekvéseit, az Organisations Entwurf korszakát egy kalvinista ember szíve melegével, de egy higgadt paedagogus igazságszeretettel írja meg. — Így nyújt babérkoszorút pl. Szoboszlai Pap István püspöknek, aki a nehéz időkben fenn tudta tartani a gimnáziumot, de akit kartársai balul ítéltek meg. Híven és helyes tapintattal jellemzi a gimn. tovább fejlesztése körül működött egyéneket (Balogh Péter püspököt stb.) s érdekesen magyarázza ki a kor viszonyaiból a gimn. növendékeinek a hatvanas években szertelen nagy számát. Műve valóban értékes kulturtörténeti rajz.

A gimn. önképzőkör történetét Kulcsár Endre állította össze. A kör 1854-ben alakult. Ezt követi a könyv- és szertárak története, még pedig a főkönyvtáré Géresi Kálmán, — a phisikai szertáré K. Kiss József, — a természetrajzi múzeumoké Kovács János előadásában. — A kollégium épületét dr. Varga Bálint írja le, mely leírás a multa vonatkozólag érdekes momentumokban gazdag, a jelenre pedig kimerítő. — A tanulók ellátásáról és segélyezéséről Elek Lajos szól s megismertet bennünket lelkiismeretes, gondos közleményében a konviktsi intézmény előállítása s fejlődésével, az Andaházy-intézettel és az alapítványokkal. — Végül a tanulók létszámának hullámzását 1816-tól állította össze Dóczi Imre.

Nagy mű kétségkívül, de ha az idő és a tér engedi, még lettek volna felveendő tárgyak, így pl. nagyon kívánatos lett volna a debreceni gimn., mint tanintézet és a partikulák közötti viszony fejtegetése; a gimnáziumból kikerült híres emberek elősorolása, sőt a sok tekintetben érdekes diák műszavaknak felemlítése is. De örvendeniünk kell, hogy nem lényegesebb hiányokat emlegetünk.

Eddig a millenniumi rész. Az értesítő többi része a mult isk. év történetével foglalkozik. — Kiemeljük belőle, hogy a tanári kar határozata folytán a reformáció emléknapja állandó isk. ünneppé emeltetett. Ugyanilyen márc. 15. Classica phil. muzeum szerveztetett. A tanterkiállításon az iskola elsőrendű kiállítását nyert, s a ker. tornaversenyben több jutalmat elvitt. Tanított 15 rendes, 2 helyettes, 1 segéd, 2 melléktanár, 1 óraadó, 5 hitoktató. A tanulók száma volt: 776.

A tanítóképző értesítőjét kiváló gond- dal és körültekintéssel szerkesztette meg Kovács Lajos igazgató. Első része a Bakos Tibor rajztanár székfoglalásakor elmondott beszédek foglalja magában. Második része az intézet történetét tárgyalja nagy tárgyszeretettel s az összes adatok pontos felhasználásával. A történet 1873-ig, mely évhen a tanítóképző a főiskola önállóvá alkatrészévé lett, Joó István volt az igazgató, jelenleg gimn. felügyelő szép tollából foly. Ő figyelmét az 1868. előtti főiskolai tanítóképzésre is kiterjeszti s műve ezáltal különösen sokat nyer belső értékében. — A tanítóképző több ideig mostoha gyermeke volt az egyházkerületnek, de Veress László, s különösen Joó István igazgató fáradhatatlan buzgalmának, lankadatlan erejének, széleskörű tudományának két évtized alatt sikerült azt oly előkelő niveauura emelni, hogy ma a főiskolának egyik legjobban berendezett, erőteljes ága, kiváló, szakképzett, ügybuzgó s kellő számú tanerőkkel, a tovább fejlődés mindennemű föltételeivel ellátva. — Az intézet fejlődését 1873-tól máig lelkiismeretes részletességgel adja elő Kovács Lajos igazgató s az ő fáradhatatlanságát dicséri a gyakorló iskolának, a gazdasági szakoktatásnak fejtegetése, a tanítóképzési vizsgálatokról szóló szakasz, az oklevelet nyert egyének összeállítása a tanárok életének s az egész mult évi isk. életének megírása. Ki kell emelnünk azon helyes tapintatot, hogy az igazgató közli a főiskola tápintézet szabályait, a bentlakásra vonatkozó törvényeket, miáltal az egész kollégium eme

két intézményének alapos megismerését segíti elő. Közli természetesen a tanítóképzést illető különösebb szabályokat is.

A múlt isk. év történetéből megemlítjük, hogy a Joó István távoztával megürült igazgatói székbe az egyh. kerület 6 évre Kovács Lajost ültette; Joó István helyére pedig Nagy Józsefet választotta. Az iskolát dr. Kiss Áron kormánybiztos látogatta meg. Tanított benne 7 tanár, növendékeinek száma volt 101.

A közös millennáris értesítő elején van a kollegium homlokrajza s az egészben 26, szebbnél-szebb, teljesen tiszta illusztráció, melyek részben a nevezetesebb tanárokat, részben a főiskola épületét, részben szertárait, könyvtárát s olvasó-termeit mutatják be. — A könyv egyöntetűségét csak az zavarja némileg, hogy az alapítványokat külön sorolja fel az akadémiai évkönyv s külön a gimn. értesítője is.

Egészben véve a millennáris értesítő mindenben méltó a debreceni kollégiumhoz; büszke örömmel olvashatja minden magyar ref. ember, de főleg jogos önérettelt mutathat reá a tiszántúli egyházkerület és Debrecen városa. Dícséret és üdv. a tanároknak, a kik e nagy művet létrehozták.

—f.

A debreceni főiskola új tanárai, mint már említettük, ma szombaton tartják székfoglaló értekezését. Ez új tanárok Kérészy Zoltán dr. jogi, Nagy József tanítóképző intézeti és Bartha Béla dr. lapunk felelős szerkesztője jogi tanárok. Kérészy a vármegyék fejlődéséről s jelentőségéről, Bartha a keresk. társaságok jogi személyességéről fog felolvasni. Az ünnepélyt Kiss Áron püspök és Sass Béla akad. igazgató üdvözlő beszédei s a főisk. énekhar szereplése fogják emelni. A főtiszt. püspöki hivatal az érdeklődő közönséget is meghívja az ünnepélyre, mely d. e. 9 órakor, a főisk. oratoriumban kezdődik.

Adakosás a debreceni egyetemre. A debreceni egyetemre özvegy Szabó Sándorné született Pfansmied Teréz ezer koronás alapítványt tett. Ugyane célra Szász Károly ref. püspök 1300 frton felül küldött be; ez összeg a dunamelléki ref. kerületben gyűlt össze a jelzett célra.

Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter elnöklete alatt a napokban anket a közoktatásügyi miniszteriumban, mely a magyar tanulók millenniumi tornaversenyének előkészületeivel foglalkozott. A tornaversenyek 5—6000 tanuló részvételével június 8—15-ke között s a királyi jelenlétében tartatnának.

A székely-udarhelyi evang. reform. kollegium 1894/95. isk. évre szóló — millennáris — értesítője megjelent s lapunknak is beküldetett. Az értesítőt Gönczi Lajos igazgató tanár szerkesztette. Az izlésesen kiállított 338 oldalnyi vaskos kötetnek, melyben 2 illusztráció s 2 tervrajz is van, szakszerű ismertetéséről gpdoskodtunk, itt csak megjelenését emlíjük föl.

Politikai szemle.

Belföld.

Bohus Zsigmond, ki örökös főrend lett, mint kinevezett főrend tehát lemondott főrendházi tagságáról; mely által a kinevezett főrendek sorában egy hely megüresedett.

A brassói 1-ső ker. mandátumot a szabadelvű párt jelöltje — Schnell Károly közfelkiáltással nyerte meg.

Aszraelita vallás recepciójáról szóló királyilag szentesített törvény f. év november 2-án lép életbe.

A néppárt Sárvárt. A néppárt vándorútjában Sárvárt (Sassin) kereste föl e hó 21-én. Mert hát a jeles párt, mely a magyar nemzetet akarja boldogítani, mindig a nemzetiségi vidékeken bujkál. Molnár János, a néppárt főkezszipeditora Skarda József apát-plébános (elnök), dr. Zelenyák, dr. Csernoch János, tehát mondhatni csupa kat. pap — voltak a szónokok. A Csernoch beszédéből a hírlapi közlések szerint elmaradt, amit előre hirdettek: a hívő protestánsok felszólítása a velük való szövetkezésre. Pedig Mudron, Dulla s a zöld szászok szívesen vették volna, aminthogy az ott jelen volt pánszláv lutheránusok lelkesen csatlakoztak is a néppárthoz. A gyűlés a régi nótát fujta: a revíziót, ami-

ről persze a gyűlést alkotó, állítólag tizezer (!) tótocka azt se tudja, mi fán terem. Változatosság kedvéért hangoztatták a kat. autonomiát is. Conducat sanitati!

A jogpárt bomlik. Folnegovicsnak a zágrábi községi tanácsban történt, némileg mérsékelt felszólalását a horvát jogpárt nálánál is tulzóbb tagjai rosszalják s emiatt a két Starcevic (Antal és Mika) Frank és Kumisics kilépnek a pártból.

Külföld.

Asz olasz háború vége. Baratiéri tábornok, a diadalmas olasz hadvezér sürgősen ajánlotta kormányának, hogy Abissziniában azonnal szüntesse be a további operációt. Ez a váratlan fordulat a Gazetta Piemontese értesülése szerint oda vezetőnk vissza, hogy Franciaország és Oroszország állítólag kijelentették volna, hogy ők Menelik király jogait minden áron meg akarják védeni és nem fogják tűrni, hogy Olaszország a Tigrei terület határait átlépje.

Osztr. köpv. ház okt. 22. Chlumecky elnök jelentései után Badeni min. elnök adja meg a szükséges tájékoztatást követendő irányát illetőleg. A nemzetek békés egyesülésének megvalósítására fog törekedni az osztr. hagyományos szellem erélyes ápolásával, mely mely egységes célra törekvésében hiszi, hogy követni fogják az ausztriai birodalom népei. Jogos igények méltánylásban fognak részesülni, az államjogi, pénzügyi és közgazd. kereten belül. A cseh nemzet iránt bizalommal van; s a kivételes állapot megszüntetését nem engedménynek, hanem a beállott normális állapot követelményének nyilvánítja. A kormány a ház minden pártjától teljesen szabad, s az akar lenni jövőben is, — vezetni és nem vezetetni. A társadalmi rendet felforgatni, vagy megsemmisíteni szándékozó törekvésekkel szembe száll. A vallás államéleti s erkölcsi fontosságát hangoztatja, de nem reakcionárius irányban. A gazdasági kérdések fontosságát szemelőtt tartja; főfeladatának tekinti a Magyarországgal való kiegyezés megújítását, melyben az összes pártok hazafias működésére számít. A benyújtandó választási reformra vonatkozó javaslat minden szükkebléségtől ment, s egészében fog a ház elfogadására ajánlani. Az alsóbb néposztályok szociális helyzetét javítani fogja. Az adóreformot folytatja. Az új polg. rendtartási törv. javaslatok előterjesztését bejelenti. Apellál a ház támogatására. Legfőbb elvének az igazságot tekinti, s ebben akar győzni. (Az egész előterjesztést tetszésnyilvánítások kísérték.)

A kormány kijelentései megvitatására a ház a min. elnökkel egyetértve a csütörtököt tűzvéni ki — az ülést bezárták.

Lengyelországnak, mely ma már nem létező birodalom többé, hanem csak történelmi emlék és geográfiai fogalom október 24-én nagy jelentőségű gyász napja volt. Ekkor telt be száz éve annak, hogy e hajdan nagy és erős birodalmat harmadszor és véglegesen felosztották az orosz, porosz és osztrák uralkodók, s mint birodalmi egészét kitorölték az európai birodalmak sorából. Azóta mindenik a maga módja szerint igyekszik azon, hogy saját birodalmába olvassa, s csináljon belőlök oroszokat, németeket, osztrákokat. Az osztrák császárnak jutott rész talán a legszerencsésebb, a mennyiben az osztrák alkotmányos életnek részese. bizonyos nemzeti élet-nyilvánulással bir, s nincs kitéve annyira, a megsemmisülésnek, mint a porosznak jutott rész, mely a németbe mestersegesen, s az oroszoknak, mely vad elnyomatás útján az oroszba felolvadni kényszerítették. Nagy tanúság lehet e történetileg és szabadságszeretben minket érdeklő és rokonszenves nemzet sorsa, melynek szomorú befejezését a gyászos visszavonás okozta — reánk magyarokra, kik sokban hasonló uton jártunk és nem ártallunk járnunk ma is, mint az a szerencsétlen nemzet, mig végre az 1772-diki első-, az 1793-diki második-, s az 1795-iki harmadik felosztáson át a Kosciuskó fájdalmas felkiáltása „Finis Poloniae” teljesülésébe jutott. Mi a szabadság-érzet közönségével, a kölcsönös rokonszenven megszentelt óhajlásával s az elnyomott nemzetekért bosszualló és igazságos istenben vetett bizodalommal mondjuk: „Resurget.”

Törökország. A keleti kérdés ismét felgyuladással fenyeget. A török lakosságot rendkívül elkeserítette az örményeknek adott engedmény. A konstantinápolyi török lakosság nagy szorongásban van, s élen a szofták állnak. A szultán retteg s a Yildiz-kioszktot rendkívül őrizteti. Gyauu alatt áll Hasszan tengerészeti miniszter is, a szultán eddigi bizalmasa. Állítólag a softa-összeskűvés vezére. Egy angol és francia gőzös a Boszporusban állomásozik. A többi nagykövetek figyelmeztették az oltalmuk alatt álló idegeneket, hogy a zavargás kitörése esetén a követségi palotákba meneküljenek.

Bulgária. Hir szerint a fejedelemlé, hosszas ellenállás után, beleegyezett Boris hercegnek az ortodoks hitre térésébe.

Szerkesztői üzenetek.

B—a G—a urnak, Ö—ó. A beküldött fordítási mutatót köszönöm; de, mert tisztán szaklapba való, nem közölhetem. —i —s urnak, S—d. Örülök, hogy a hosszú esend megtört. A szép alkalmi cikk jönni fog. R—s Z—ó urnak, S—k. A felszólamló cikk jönni fog. B—y E—e urnak, L—a. Szecsődi urnak. A tudósításokat közöljük. Markus Imre urnak, Szatmár. Tárgyalmas miatt késett b. felszólalása, s most ugy látom, már más lap közölte. P—y G—r urnak, E—ny. A tárcákat szívesen várjuk.

Kiadóhivatali üzenetek.

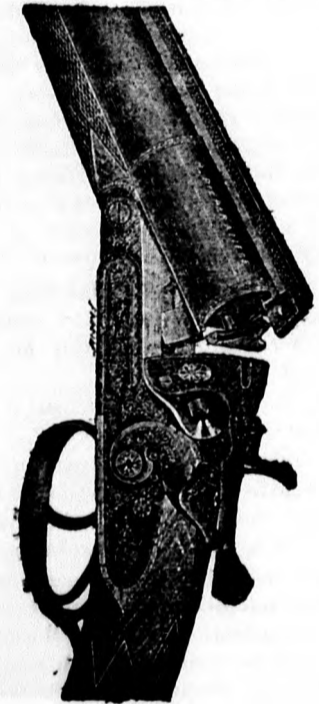
Csertán Márton urnak, Kaposvár. Kívánságát készséggel teljesitem. Závori Elek urnak, Nagy-Keszti. Kívánságát szintén teljesítjük. Ez esetben év végéig 1/3 rész, vagyis 1 frt 50 kr. fizetendő. Mi különben a lapot eddig Nemes-Ócsára küldtük. Dókus László urnak, S—A—Ujhely. A küldött 1 frt 50 kr. szept., okt., nov. hónapokra szól. Polgári Társaskör, Sárospatak. Előfizetés dec. 31-ig van rendezve. Szöllőssy József urnak, Homonna. Év végéig 2 frt jár.

Szücs Károly

puskaműves, fegyver raktára

Debreczenben, br. Podmaniczky-ház, a kistemplommal szemben

Vidéki megrendések a legnagyobb pontossággal eszközöltetnek.

Használt fegyverek becsereitelnek.

Ajánlja mindennemű

lőfegyverét

melyek lökésségeért teljes felelősséget vállal.

„Hazai és külföldi

Bank jelzálogkölcson K.

Budapest, Kerepesi-ut 65. II. em. 24.

40 évi 5 1/2%, 50 évi 5% törlesztési kölcsön földbirtokokra, vidéki házakra és telekekre. Malmok és gyárak 32 évre 6% amortizáció uton 6% mellett.

Személy hitel 1/2 évi törlesztésre 6—7%, egész 10,900 frtig pontos lebonyolítása.

Fried Illés

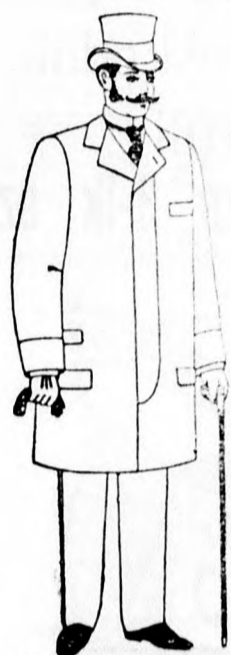
Hazai és külföldi Bank jelzálog kölcsön K.

Budapest, Kerepesi-ut 65. sz.

Az ország legnagyobb és legrégebb
férfi-, fiu- és gyermek-
RUHÁK RAKTÁRA

fennáll egy félszázad óta.

Az 1895-6-iki őszi és téli idény ujdonságai:

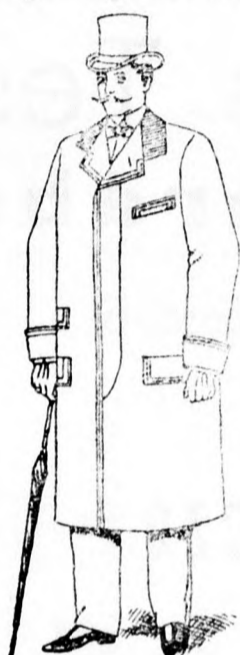
Őszi felöltő
11 frt
és feljebb.

Öltöny
13 frt 50 kr.
és feljebb.

Utazó köpeny
17 frt
és feljebb.

Téli felöltő
18 frt
és feljebb.

Gyermek
Costüm 5 frt
és feljebb.

NEUMANN M.

Debreczen, főter, a főposta átellenében.

Az üzletház elvei: Lelkiismeretes kiszolgálás, szigoruan megállapított és minden darabon **feltüntetett határozott árak.**

Saját raktárak:

Budapest: IV.: Muzeum-körut 1.
 Bécs VI.: Mariahilferstrasse 35.
 „ IV.: Wiedner Hauptstrasse 8.
 „ I.: Kärthner-Strasse 31.
 Nagy-várad: Bémer-tér, kishidfőnél,
 Lévy-ház.
 Temesvár: Belváros, Hunyady-u. 64
 Belgrád: Fürst Michael-Strass 4.

Fiume: Corso 497.
 Ujvidék: Grand Hotel melltt.
 Sofia: Alexanderplatz 1.
 Triest: Via Ponto Rosso 1.
 Zágráb: Ilica 6. Grand-Hotel.
 Sarajevo:
 Kragujevác:
 Nisch: stb., stb

Minden külföldi gyártmányt felülmul!
Az Első magyar varrógépgyár

által előállított

ADRIA varrógép

CSALÁDI és IPARI CÉLOKRA.

Igen előnyös **fizetési** feltételek mellett kapható

Boros Testvérek

női divat kereskedők
 egyedüli

főraktárában DEBRECZENBEN, Kossuth-utca 3-ik szám.

A kőbányai

KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

tisztelettel értesíti a n. é. közön-
 séget, hogy **sör** gyártmányainak
 elárusítását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi,
 Korona és Bajorsör

elnevezéssel **hordókban** és **pa-
 laczkokban** hozza forgalomba.

Kivánatra árjegyzék ingyen és
 bérmentve.

A legújabb

NŐI BLOUSOKAT,

valamint

gyermek-ruha és gyermek-felöltöket

legolcsóbb szabott áron ajánl

Steiner és Wittmann

DEBRECZEN, Főpiacz, a főposta mellett.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, Főtér, a főpostával szemben.